

MOKSLO DARBU
SAVADAS
1992 - 2006

NUSIKALTIMŲ PREVENCIJOS PROGRAMŲ RENGIMO IR ADMINISTRAVIMO METODOLOGIJA (2005)

Rėmėjai: Lietuvos Valstybinis mokslo ir studijų fondas

Tyrėjų grupė: A. Čepas, S. Gečėnienė, Dr. I. Mačernytė-Panomariovienė, K. Jovaišas, R. Jurka, J. Malinauskaitė

Lietuvoje vykdoma daug nacionalinių ir regioninių nusikaltimų prevencijos programų, tačiau jos nesudaro vieningos sistemos: jų rengimo ir administravimo procesai pasižymi eklektika, nėra bendrų prevencinių programų rengimo gairių, neišskiriami programų efektyvumo valdymo ir kontrolės kriterijai; visa tai lemia ribotą nusikaltimų prevencijos programų vykdymo efektyvumą ir nepakankamai tikslingą jų įgyvendinimui skiriamų biudžeto lėšų panaudojimą.

Tikslas – sukurti mokslinius metodologinius pagrindus nusikaltimų prevencijos programų rengimo ir administravimo sistemai įdiegti.

Atlikusi planuojamą tyrimą, darbo grupė atsakė į klausimus: kokia sistema remiantis turi būti organizuojamas ir vykdomas nusikaltimų prevencijos programų rengimas, įvertinimas, atranka ir įgyvendinimas, kad būtų užtikrintas skaidrus, nuoseklus ir efektyvus nusikaltimų prevencijos planavimo ir įgyvendinimo procesas.

Tyrimu buvo siekiama nustatyti, ar pagrįsta hipotezė, kad viena iš pernelyg mažo nusikaltimų prevencijos programų efektyvumo priežasčių – netinkami nusikaltimų prevencijos planavimo procesai.

Tyrimas buvo atliktas daugiausia remiantis dokumentų analizės metodu. Taip pat nusikaltimų prevencijos praktika buvo analizuota remiantis konsultacijomis su asmenimis, atsakingais už atskirų nusikaltimų prevencijos programų rengimą ir administravimą. Atliekant tyrimą, buvo pasitelktas ir atskirų nusikalstamumo prevencijos programų lyginamasis vertinimas, išanalizuota atskirų užsienio valstybių patirtis rengiant ir administruojant nusikaltimų prevencijos programas. Atlikus tyrimą, padarytos pagrindinės išvados:

- Nėra programų įgyvendinimo monitoringo sistemos, užtikrinančios grįžtamąjį ryšį ir dėl to daug sunkiau gauti informacijos apie galutinį programoje numatytos prevencijos (ar kitokios) priemonės taikymo rezultatai.

- Nėra patvirtintos bendros nusikalstamumo prevencijos programų rengimo metodikos bei nusikalstamumo prevencijos strategijos, nėra bendro metodinio ir organizacinio modelio koncepcijos prevencijos planavimo srityje, tai trukdo sukurti bendrą prevencinės veiklos sistemą.

- Dėl nusikaltimų prevencijos priemonių atliktų veiklų pakanka pateikti tik ataskaitą, o kaip efektyviai buvo veiklos atliktos, ar jos pasiekė programose numatytus tikslus ir uždavinius - niekas nevertina. Tvirtinant naujas programas, taip pat nevyksta vertinimas, siekiant nustatyti, ar tikslingos ir naudingos bus šios veiklos, ar jos pasiteisins ir atspirs?

- Be to, nėra bendro metodinio ir organizacinio modelio koncepcijos prevencijos planavimo srityje, tai nesudaro galimybės sukurti bendrą prevencinės veiklos sistemą.

Tyrimo metu buvo suformuluoti pasiūlymai nusikaltimų prevencijos programas rengiantiems asmenims, kokių pagrindinių nuostatų turėtų būti laikomasi kuriant nusikaltimų prevencijos programas ir jas įgyvendinant.

Vykdamas Europos Sąjungos Leonardo da Vinči mobilumo projektą „Viešojo saugumo specialistų mokymai“, finansuojamą Leonardo da Vinčio paramos koordinavimo fondo (Nr. LT/05/EX/1/0839), taip pat buvo parengta Nusikaltimų prevencijos programų rengimo ir vykdymo specialistų mokymo programa, kurios tikslas – suteikti specialistams kriminologijos ir nusikaltimų prevencijos žinių, reikalingų rengti ir vykdyti Nusikaltimų prevencijos programas.

Pateikta baigiamoji ataskaita VMSF, parengti du moksliniai straipsniai (vienas iš jų – užsienio mokslo organizacijos leidinyje), tyrimo išvados buvo pristatytos dvejose tarptautinėse mokslinėse konferencijose, taip pat išleista vaizdinė medžiaga – nusikaltimų prevencijos programų Lietuvoje sistemos maketas–plakatas.

Tyrimo pagrindu parengta Nusikaltimų prevencijos programų rengimo ir vykdymo specialistų mokymo programa.